

แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถ ประโยชน์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

The Guidelines of Building and Environment Management According to
Ditthadhammikattapayojana of the Secondary School Administrators
in Uthai Thani Province

อภิสิทธิ์ พรหมศิริ¹ อานนท์ เมธีวรฉัตร² และวินัย ทองมัน³
Apisit Promsiri, Anond Metheevarachatra and Winai Thongman

Received: January 23, 2022

Revised: March 02, 2021

Accepted: March 02, 2021

DOI: 10.14456/jra.2022.61

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและหาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .89 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มส่วน และการสุ่มอย่างง่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 254 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้จากการเลือกเฉพาะเจาะจงจำนวน 9 รูป/คน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.61) โดยมีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.59) 2) แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ คือ 2.1) หลักอภุฏฐานะสัมปทา ผู้บริหารควรมีการวางแผนในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการจัดสร้าง การใช้งาน การควบคุม การบำรุงรักษา และกำหนดกรอบตัวชี้วัดวิธีการเพื่อใช้ในการประเมินผล 2.2) หลักอารักขสัมปทา ผู้บริหารควรรักษามาตรฐานในการดำเนินงาน หมั่นคอยตรวจสอบการจัดสร้าง

¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท; The Secondary Education Service Area Office Uthai Thani Chainat

^{2,3} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkomrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: pn_biker@hotmail.com, Tel. 099-3856661

การใช้งาน การควบคุม การบำรุงรักษา และติดตามประเมินผลการใช้งานให้เป็นปัจจุบัน 2.3) หลัก
 กัลยาณมิตตตา ผู้บริหารควรประสานขอความร่วมมือจากชุมชนร่วมกันดำเนินงานอาคารสถานที่
 และสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดสร้าง การใช้งาน การซ่อมบำรุง การควบคุม และการประเมินผล 2.4)
 หลักสมชีวิตา ผู้บริหารควรบริหารงานอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามความพอเพียง พอดี
 และพอประมาณ นำผลการประเมินที่ได้ไปพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในปีถัดไป

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร, งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม, หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์

Abstract

The objective of this research article was to study the condition and to find the guidelines of buildings and the environment management according to Ditthadhammikathapayojana of the secondary school administrators in Uthai Thani province. This study was a mixed methods research. For quantitative research, a questionnaire with a confidence value of .89 was used. The samples used in the research were selected by proportional method. A simple random sampling consisted of 254 persons, such as administrators, teachers and chairman of Basic Education Board. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation. Qualitative research was done by in-depth interview with 9 key informants by using content analysis techniques. The results of the research showed that 1) the condition of the building and the environment management of the secondary school administrators in Uthai Thani Province overall, was at a high level ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.61). The highest performances were building and environment supervision ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=0.59); 2) building and environment management guidelines according to Ditthadhammikathapayojana, namely 2.1) in terms of Utthanasampada, the administrators should have a plan to provide a budget for the building, usability, control, maintenance and set indicators of evaluation method; 2.2) for Arakkhsampada, the administrators should maintain operational standards, regularly monitor the building, usability, control, maintenance and follow up and evaluate the usage to be up-to-date; 2.3) in the aspect of Kalyanamittata, the administrators should seek cooperation from the community to work together on the building and environment in terms of building, usability, control, maintenance; and 2.4) in the aspect of Samajivita, the building should be built for maximum benefit based on sufficiency, appropriateness, and moderation. The administrators should apply the

results of the assessment in order to use them to develop the building and environment work in the next year.

Keywords: Management Guidelines, Building and Environment, Ditthadhammikathapayojana

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาเยาวชนของชาติ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติในอนาคต การศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดหนึ่งในสิ่งสำคัญคือต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงการปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีแนวทางการดำเนินการให้สถานศึกษาจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในปัจจุบันมักพบปัญหาในการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จากรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม พ.ศ.2554-2558 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2560) ได้เสนอแนะว่าควรมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้และสถานที่ให้เพียงพอ ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยจัดพื้นที่ในห้องเรียนสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนทัพทันอนุสรณ์ พบว่า มีจุดควรพัฒนา คือ ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาดร่มรื่น พร้อมทั้งดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนอย่างยั่งยืน สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้ตลอดเวลา ทั้งครู ผู้ปกครองนักเรียน และรวมไปถึงหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง (โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์, 2562) และจากรายงานสรุปโครงการประจำปี 2562 โรงเรียนบ้านไร่วิทยา โครงการพัฒนาปรับปรุงสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ขาดอุปกรณ์ในการบำรุงรักษา และการควบคุม ดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (โรงเรียนบ้านไร่วิทยา, 2562)

การนำหลักพุทธธรรม ที่เป็นหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา นำมาบูรณาการในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รู้จักการจัดทางงบประมาณ การวางแผนเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในงานอาคารสถานที่และ

สิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสร้างเครือข่ายในชุมชนและนอกชุมชนเพื่อร่วมมือกันพัฒนา งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งหลักพุทธธรรมดังกล่าว คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ แปลว่า ประโยชน์ที่เห็นได้ในปัจจุบัน หรือประโยชน์ในปัจจุบันเป็น อันได้แก่ 1) อุฏฐานสัมปทา คือ เป็นผู้หมั่นขยันในกิจการที่ทำ 2) อารักขสัมปทา คือ ถึงพร้อมด้วยการรักษา 3) กัลยาณมิตตตา คือ ความเป็นผู้มีเพื่อนดี 4) สมชีวิตา คือ สม่่าเสมอหรือพอเหมาะพอดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2554)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนางานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ทำการแจกแบบสอบถามศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท จำนวน 21 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 37 คน ครูจำนวน 660 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 21 คน รวมทั้งสิ้น 718 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้เลือกด้วยวิธีเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 13 คน ครูจำนวน 234 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 254 คน

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยยึดเอาข่ายงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 5 ด้าน คือ ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 รูป/คน แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.6-1.00 ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับค่าอยู่ที่ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 รูป/คน มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) เป็นผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
- 2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา
- 3) เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านหลักพุทธธรรม

เพื่อหาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดคำถามปลายเปิด โดยนำสภาพการปฏิบัติการที่มีระดับต่ำที่สุดของแต่ละด้าน มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สูงสุด คือ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.63) ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.65) ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.60) ส่วนต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.73) ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี พบว่า

1.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สูงสุด คือ ผู้บริหารจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน ปลอดภัยและเกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารแต่งตั้งบุคลากรในโรงเรียนรับผิดชอบงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน ต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการจัดทำงบประมาณสำหรับจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามความต้องการและความจำเป็น

1.2 ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สูงสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีความเพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน ต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผน กฎระเบียบในการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

1.3 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยกันบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ต่ำสุด คือ ผู้บริหารดำเนินการจัดหางบประมาณ ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอ

1.4 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สูงสุด คือ ผู้บริหารแต่งตั้งเวรยามและคณะกรรมการควบคุมเวรยาม ดูแลความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม อยู่เป็นประจำ รองลงมา คือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ต่ำสุด คือ ผู้บริหารดำเนินการประสานงานกับชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

1.5 ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สูงสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการ ในการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ต่ำสุด คือ ผู้บริหารนำผลการประเมิน การใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มาพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า

2. แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์แสดงความความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 9 รูป/คน มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักอภุฏฐานะสัมปทา มีแนวทางการบริหาร คือ 1) ผู้บริหารควรจัดทำ SWOT กำหนดโครงการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน 2) ผู้บริหารควรวางแผนการใช้งบประมาณ การจัดหางบประมาณตามลำดับขั้นตอน 3) ผู้บริหารควรวางแผน การใช้งานงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมร่วมกันทั้งบุคลากรภายในและภายนอก 4) ผู้บริหารควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการจากภายในและภายนอก 5) ผู้บริหารควรวางแผน จัดหางบประมาณการซ่อมบำรุงรักษา งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 6) ผู้บริหารควรพิจารณาซ่อมบำรุงในสิ่งที่จำเป็นและคุ้มค่า 7) ผู้บริหารควรวางแผนการควบคุม ป้องกันและรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน 8) ผู้บริหารควรมอบหมายกลุ่มบริหารงานทั่วไป ควบคุมงานอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ 9) ผู้บริหารควรวางแผนจัดให้มีการสรุปการประเมินผลการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 10) ผู้บริหารควรกำหนดตัวชี้วัด วิธีการประเมินผลที่ครอบคลุมและเหมาะสม

2.2 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักอารักขสัมปทา มีแนวทางการบริหาร คือ 1) ผู้บริหารควรควบคุมจัดหางบประมาณงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 2) ผู้บริหารควรรักษามาตรฐานในการดำเนินงานตามแผนงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ได้กำหนดเอาไว้ 3) ผู้บริหารควรมีการบริหารการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ให้มากที่สุด 4) ผู้บริหารควรตรวจสอบ จัดหางบประมาณ เพิ่มเติม ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 5) ผู้บริหารควรบริหารการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามแผนงานที่วางไว้ 6) ผู้บริหารควรจัดให้มีการควบคุม ความเรียบร้อยงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 7) ผู้บริหารควรขอความร่วมมือชุมชน จัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน ร่วมควบคุมงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 8) ผู้บริหารควรจัดให้มีการสรุปผลการดำเนินงาน ผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 9) ผู้บริหารควรติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน

2.3 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักกัลยาณมิตตตา มีแนวทางการบริหาร คือ 1) ผู้บริหารควรประสานขอความร่วมมือจากชุมชนในการสนับสนุนงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ชุมชนร่วมวางแผนการใช้งาน สามารถใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ 3) ผู้บริหารควรขอสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือจากผู้ให้การสนับสนุนเพื่อใช้ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 4) ผู้บริหารควรจัดตั้งครูเวร ร่วมกับชุมชน รักษาความปลอดภัยในโรงเรียน 5) ผู้บริหารควรขอความร่วมมือกับทางชุมชน เพื่อสนับสนุนอุปกรณ์ จัดอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องถึงการป้องกัน วิธีการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุผิดปกติในโรงเรียน 6) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และรายงานผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบ

2.4 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักสมชีวิตา มีแนวทางการบริหาร คือ 1) ผู้บริหารควรจัดสร้างอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งงบประมาณ ทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) ผู้บริหารควรดำเนินการให้ใช้ทรัพยากรในโรงเรียนอย่าง ทะนุถนอมให้มากที่สุด 3) ผู้บริหารควรบริหารจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีการใช้งานหลากหลาย เกิดประโยชน์ 4) ผู้บริหารควรดำเนินการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามความพอเพียง พอดี และพอประมาณ 5) ผู้บริหารควรสร้างความสามัคคีระหว่างชุมชนกับโรงเรียน นำมาสู่การช่วยกันซ่อมบำรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 6) ผู้บริหารควรมีทีมงานรับผิดชอบงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ร่วมวางแผนคาดการณ์เพื่อควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น 7) ผู้บริหารควรสรุป ตรวจสอบผลการประเมิน เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในปีถัดไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี” เป็นการสอบถามและเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี สามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน ปลอดภัยและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้เพราะการที่ผู้บริหารดำเนินการจัดสร้างสิ่งก่อสร้างใด ๆ ในโรงเรียนชั้นนั้น สิ่งที่ต้องมองเป็นประเด็นพิจารณาสำคัญในลำดับต้น ๆ ก็คือการสร้างที่ได้มาตรฐานความปลอดภัย เมื่อผู้บริหารให้ความสำคัญที่ความปลอดภัยแล้วจะนำไปสู่การเลือกใช้วัสดุที่ดี มีคุณภาพ คงทนถาวร เพื่อความปลอดภัยของคนในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของกิติมา ปรีดีติลล (2532) ได้กล่าวว่า การจัดการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ตั้งแต่ขั้นเริ่มแรก ผู้บริหารควรพิจารณาหลักสถาปัตยกรรมให้ทนทานใช้ประโยชน์ได้ดี และพิจารณาถึงความปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hikmat H. Ali, Hind M. Almomani and Muna Hindeih (2009) พบว่า การออกแบบอาคารควรคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการออกแบบและการก่อสร้าง

1.2 ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารจัดให้มีการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีความเพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ต้องใช้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด คุ้มค่ากับการที่ต้องลงทุนเพื่อจัดสร้างเกิดประโยชน์ในการเรียนรู้หรือใช้สอยอื่น ๆ ให้ได้มากที่สุด อีกทั้งผู้บริหารจำเป็นต้องบริหารจัดการอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อทุกคนในโรงเรียนและชุมชน เพื่อใช้ในการทำประโยชน์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุทธิ เฟ็งปาน (2537) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้รอบคอบและเกิดประโยชน์ในการใช้สอยให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอาภาพร ห่วงมาก (2560) พบว่า ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นอันดับแรก

1.3 ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการช่วยกันบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะนักเรียนเป็นผู้ที่ใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมากที่สุด อีกทั้งนักเรียนมีอัตราส่วนมากกว่าครูและบุคลากรในโรงเรียน การที่นักเรียนทุกคนช่วยกันบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เท่ากับว่าโรงเรียนจะมีอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ดี สวยงาม สมบูรณ์ในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของสุทธิ เฟ็งปาน (2537) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาระหน้าที่ต้องส่งเสริมและ

ปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนรู้สรีรภัยกับผิวดอกต่อการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยและสะอาดสวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงพล ศรีนวล (2558) พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จึงทำให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้

1.4 ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารแต่งตั้งเวรยามและคณะกรรมการควบคุมเวรยาม ดูแลความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เพราะหน้าที่นอกเหนือจากภาระการสอน หรืองานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายแล้วหน้าที่อย่างหนึ่งที่ข้าราชการทุกคนพึงปฏิบัติ คือ การอยู่เวรยามเพื่อรักษาทรัพย์สินของทางราชการมิให้สูญหายหรือเสียหายโดยใช่เหตุ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้อธิบายถึงขอบข่ายหน้าที่การควบคุมดูแลอาคารสถานที่เอาไว้ว่า จัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยความปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของเสริมชัย เลิศศักดิ์พนิชย์ (2556) การจัดให้มีเวรยามรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารจัดให้มีการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะในแต่ละปีการศึกษา ฝ่ายงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการสรุปการดำเนินโครงการในปีการศึกษานั้น ซึ่งเมื่อสรุปโครงการแล้ว งานอาคารสถานที่มักจะต้องรายงานผลการดำเนินงานกับคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน หรือแม้แต่เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำไปสู่การวางแผนในการดำเนินโครงการปีต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ ชมตะคุ (2557) พบว่า ผู้บริหารควรนำเสนอผลประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผ่านที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Natasha Khalil, Syahrul Nizam Kamaruzzamanb, Mohamad Rizal Baharumb and Husrul Nizam Husina (2015) พบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาคารเรียนมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพของอาคารเรียนเป็นอย่างสูง

2. แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี

2.1 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักอุทฺธานะสัมปทา มีแนวทางการบริหาร คือ 1) ผู้บริหารควรจัดทำ SWOT กำหนดโครงการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน 2) ผู้บริหารควรวางแผนการใช้งบประมาณ การจัดหางบประมาณตามลำดับขั้นตอน 3) ผู้บริหารควรวางแผน การใช้งานงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมร่วมกันทั้งบุคลากรภายในและภายนอก 4) ผู้บริหารควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการจากภายในและภายนอก 5) ผู้บริหารควรวางแผน จัดหางบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 6) ผู้บริหารควรพิจารณาซ่อมบำรุงในสิ่งที่จำเป็นและคุ้มค่า 7) ผู้บริหารควรวางแผนการควบคุม ป้องกันและรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่และ

สิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน 8) ผู้บริหารควรมอบหมายกลุ่มบริหารงานทั่วไป ควบคุมงานอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ 9) ผู้บริหารควรวางแผนจัดให้มีการสรุปการประเมินผลการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 10) ผู้บริหารควรกำหนดตัวชี้วัด วิธีการประเมินผลที่ครอบคลุมและเหมาะสม ทั้งนี้เพราะหลักภูมิจานะสัมปทา คือ ความขยันความหมั่นเพียรในสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการหาทรัพย์ ความรู้ กระบวนการ ซึ่งการที่นำไปสู่การดำเนินการเหล่านี้ได้จำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนเอาไว้ก่อน สอดคล้องกับอุดมพร อมรธรรม (2559) ได้กล่าวถึงหลักภูมิจานะสัมปทาเอาไว้ว่า รู้จักปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบหาวิธีการที่เหมาะสมที่ดี จัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี

2.2 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักอารักขสัมปทา มีแนวทางการบริหาร คือ 1) ผู้บริหารควรควบคุม จัดหางบประมาณงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 2) ผู้บริหารควรรักษามาตรฐานในการดำเนินงานตามแผนงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ได้กำหนดเอาไว้ 3) ผู้บริหารควรมีการบริหารการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ให้มากที่สุด 4) ผู้บริหารควรตรวจสอบ จัดหางบประมาณเพิ่มเติม ในการบำรุงรักษางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 5) ผู้บริหารควรบริหารการบำรุงรักษางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามแผนงานที่วางไว้ 6) ผู้บริหารควรจัดให้มีการควบคุม ความเรียบร้อยงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน 7) ผู้บริหารควรขอความร่วมมือชุมชนจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน ร่วมควบคุมงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 8) ผู้บริหารควรจัดให้มีการสรุปผลการดำเนินงาน ผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 9) ผู้บริหารควรติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2554) ได้กล่าวว่า อารักขสัมปทา หมายถึง การรักษาทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร การรักษาทรัพย์ไม่ได้หมายความว่าเก็บไว้โดยไม่ใช้สอย แต่เก็บไว้ให้มีใช้สอยตลอดไป

2.3 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักกัลยาณมิตรตตทา มีแนวทางการบริหาร คือ 1) ผู้บริหารควรประสานขอความร่วมมือจากชุมชนในการสนับสนุนงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ชุมชนร่วมวางแผนการใช้งาน สามารถใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ 3) ผู้บริหารควรขอสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือจากผู้ให้การสนับสนุนเพื่อใช้ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 4) ผู้บริหารควรจัดตั้งครูเวร ร่วมกับชุมชน รักษาความปลอดภัยในโรงเรียน 5) ผู้บริหารควรขอความร่วมมือกับทางชุมชน เพื่อสนับสนุนอุปกรณ์ จัดอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องถึงการป้องกัน วิธีการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุผิดปกติในโรงเรียน 6) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และรายงานผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูโพธิธรรมานุกูล (บรรเทา ชุตติจิน) (2554) พบว่า ต้องมีกัลยาณมิตรที่ดี คือ มีผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหาและบุคคลที่ดี ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคลหรือเข้าร่วมหมู่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนชักจูงชี้ช่องทาง เป็น

แบบอย่างตลอดจนเป็นเครื่องอุทิศหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ดำเนินการไปด้วยดี ในการศึกษาอบรม การครองชีวิต การประกอบกิจการ และธรรมาปฏิบัติทางสังคมที่ดี

2.4 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักสมชีวิตา มีแนวทางการบริหาร คือ 1) ผู้บริหารควรจัดสร้างอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งงบประมาณ ทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) ผู้บริหารควรดำเนินการให้ใช้ทรัพยากรในโรงเรียนอย่าง ทะนุถนอมให้มากที่สุด 3) ผู้บริหารควรบริหารจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีการใช้งานหลากหลาย เกิดประโยชน์ 4) ผู้บริหารควรดำเนินการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามความพอเพียง พอดี และพอประมาณ 5) ผู้บริหารควรสร้างความสามัคคีระหว่างชุมชนกับโรงเรียน นำมาสู่การช่วยกันซ่อมบำรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 6) ผู้บริหารควรมีทีมงานรับผิดชอบงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ร่วมวางแผนคาดการณ์เพื่อควบคุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น 7) ผู้บริหารควรสรุป ตรวจสอบผลการประเมิน เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในปีถัดไป สอดคล้องกับพระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2548) ได้กล่าวว่า หลักสมชีวิตา คือรู้จักใช้สอยทรัพย์สินสมบัติ กินอยู่พอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป ไม่ผิดเคืองเกินไป

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย

1. การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักอภิวินัยสัมปทา ผู้บริหารควรถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร การรู้จักวิธีได้มาซึ่งงบประมาณ มีการวิเคราะห์วางแผนใช้ปัญญาไตร่ตรองพิจารณาหาวิธีการในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักดำเนินการด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

2. การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักอารักขสัมปทา ผู้บริหารควรถึงพร้อมด้วยการรักษา สามารถคุ้มครอง ทำนุบำรุงทรัพย์สินต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ให้สูญหายพินาศไปด้วยภัยต่าง ๆ

3. การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักกัลยาณมิตรตา ผู้บริหารควรบริหารงานโดยใช้กัลยาณมิตร มีทีมงานที่มีคุณภาพ มีเครือข่ายการสนับสนุนที่ดี ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมครูและผู้ปกครอง

4. การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามหลักสมชีวิตา ผู้บริหารควรยึดหลักความเป็นอยู่พอดี หรือความเป็นอยู่สมดุล ใช้วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณตามโครงการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสิ่งที่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือยกับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรใส่ใจในการนำหลักหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ มาใช้ในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้ครอบคลุมขอบข่ายทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

2. สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการรณรงค์ให้มีการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ มาบูรณาการใช้ในการบริหารจัดการภาระงานในหน่วยงาน ฝ่าย แผนกเพื่อเป็นการช่วยสร้างหลักฐานในชีวิตให้มั่นคง มีเกียรติ เป็นแบบอย่างผู้อื่น มีมิตรที่ดี ได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจทางอ้อมในสังคม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากการศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี พบว่า การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทั้ง 5 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จึงควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และมีการพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

2. ควรศึกษาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ให้เข้าใจเพื่อการนำแนวการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้เกิดประโยชน์ในการใช้สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ปรีดีติติก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรพิพัฒนา.
- ทรงพล ศรีนวล. (2558). *การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- พระครูโพธิธรรมานุกูล (บรرتها ชุตจิณ). (2554). *ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). *ควาวิต*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์. (2562). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562*. เข้าถึงได้จาก <http://thapthan.ac.th/newweb/sar-school>

- โรงเรียนบ้านไร่วิทยา. (2562). *ข้อมูลสารสนเทศโรงเรียน*. เข้าถึงได้จาก http://banraiwitthaya.ac.th/datashow_39380
- วิรัตน์ ชมตะลุ. (2557). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *เกณฑ์การขอใช้อาคารสถานที่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 OBEC'S POLICY 2020*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2560). *รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.onesqa.or.th/upload/download/201704271505239.pdf>
- สุทธิ เฟ็งปาน. (2537). *โรงเรียนในฝัน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- เสริมชัย เลิศศักดิ์พัฒนชัย. (2557). *การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาเขต 6 อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อาภาพร ห่วงมาก. (2560). *การศึกษาสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุดมพร อมรธรรม. (2559). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- Hikmat H. Ali, Hind M. Almomani and Muna Hindeih. (2009). Evaluating Indoor Environmental Quality of Public School Buildings in Jordan. *Indoor and Built Environment*, 18(1), 66-76.

Natasha Khalil, Syahrul Nizam Kamaruzzamanb, Mohamad Rizal Baharumb and Husrul Nizam Husina. (2015). Benchmarking Users' Feedback as Risk Mitigation in Building Performance for Higher Education Buildings (HEB). *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 7(4), 171-180.